

การประเมินผลวิชาการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลของหลักสูตรพยาบาลศาสตร
บัณฑิตปีการศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี
ตามแนวคิดของ CIPP Model

The evaluation of Nursing administration practicum subject on Bachelor Nursing
Science Program in academic year 2011 of Boromarajonani College of Nursing
Udonthani by CIPP model

อมรรัตน์ อัครเศรษฐสกุล พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ(ด้านการสอน)
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานีอำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี 41330
โทร 081-7393343 โทรสาร 042-295404 อีเมล kamornrat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลวิชาการปฏิบัติการบริหารการพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี ตามแนวคิดของ CIPP Model กลุ่มประชากรคือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรชั้นปีที่ 4 รุ่น 17 จำนวน 135 คน และอาจารย์พี่เลี้ยงจำนวน 41 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.80 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 96.30 อยู่ภาคอีสานร้อยละ 96.30 ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.92) ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการ(process) ($\bar{X}$ = 4.00) รองลงมาคือสภาวะแวดล้อม(context) ($\bar{X}$ = 3.94) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ($\bar{X}$ = 3.91) และด้านผลผลิต($\bar{X}$ = 3.83) ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านสภาวะแวดล้อม ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานที่ฝึกปฏิบัติงานรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีความสำคัญ ($\bar{X}$ = 4.13) ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือในการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีประโยชน์ต่อวิชาชีพพยาบาล($\bar{X}$ = 4.50) ด้านกระบวนการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือท่านขึ้นฝึกปฏิบัติวิชานี้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 4.41) ด้านผู้สอนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์พี่เลี้ยงตรวจงานและส่งคืนท่านตามกำหนดเวลา($\bar{X}$ = 4.13) และด้านกิจกรรมข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีความน่าสนใจ ($\bar{X}$ = 3.94) ด้านผลลัพธ์ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การได้ประโยชน์จากการขึ้นฝึกปฏิบัติรายวิชานี้($\bar{X}$ = 4.10)

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ ด้านบริหาร จากผลการวิจัยพบว่า 1) ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกงาน อาจเป็น 1 เดือนเพราะจะได้เห็นนักศึกษาผลที่เรียนมาจากปี 1 - 4 ได้อย่างชัดเจนและกล้าที่จะเข้าทำงานเป็นทีมเดียวกันกับที่พยาบาล 2) จากภาระงานที่หอบผู้ป่วยก็มาก ทำให้อาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีเวลาในการดูแลนักศึกษา ควรจะมีอาจารย์ประจำกลุ่มขึ้นมาดูแลนักศึกษา ด้านบริการ ควรมีหนังสือเกี่ยวกับการบริหารการพยาบาล และให้นักศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่มีความทันสมัย ดังนั้นสื่อข้อมูลควรมีความเหมาะสมทันสมัยเพิ่มมากขึ้น ด้านวิชาการ พบว่า อาจารย์ ควรจะมีการประชุมกันระหว่างพี่เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาและอาจารย์นิเทศหรืออาจารย์ประจำวิชา เกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อในแบบประเมินการฝึกปฏิบัติ และทำความเข้าใจให้ตรงกันและนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาปรับใช้เพื่อการพัฒนารายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ : วิชาการปฏิบัติการบริหารการพยาบาล CIPP Model อาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาพยาบาลศาสตร ชั้นปีที่ 4

Abstract

This descriptive research aimed to evaluated the nursing administration in practicum subject on bachelor nursing science program in academic year 2011 based on CIPP model. The

sample size were 4th year student nurses 135, preceptors 41. The research instrument was the questionnaires which developed by 3 expertise and the reliability was analyzed by cronbach's alpha coefficient showed 0.95. The descriptive statistics were used to analyze the data such as Mean, Percentage, Standard deviation.

The overall of research results showed as follows :

The overall student nurse's opinion based on CIPP model was high $\bar{X}$ = 3.92. The highest mean was the process $\bar{X}$ = 4.00, followed by the context $\bar{X}$ = 3.94, input factor $\bar{X}$ = 3.91 and the product $\bar{X}$ = 3.83 Emphasis on the detail showed that:

Context, the highest rate was the important of the practicum site $\bar{X}$ = 4.13

Input, the highest rate was the nursing administration subject had benefits to the nursing professional $\bar{X}$ = 4.50.

Process, the highest rate was the frequency of administrating practice of the student nurse $\bar{X}$ = 4.41 the highest rate of the teacher was the work checked and returned in time $\bar{X}$ = 4.13 and the highest rate of activities was the practicum period was interested $\bar{X}$ = 3.94.

Output, the highest rate was the opinion to the student nurse may get benefit from this practicum $\bar{X}$ = 4.10.

The preceptor's opinions based on CIPP model were follows :

Context, must of preceptors 92.8% thought that nursing administration was important

Input, approximately 95% of the preceptors thought that the curriculum was suitable to the student nurse.

Process , must of preceptors 92.5% thought that the nursing activities were related to the subject purposed.

Output, approximately 90.2% thought that the evaluation criteria was suitable.

The research was considerable resulting in giving more practicum period that may help nurse term work. The knowledge resources should provide the update book to the student nurse and should have the participation in the evaluation criteria and understand each other and use the result of this research to development the subject.

Keywords : The nursing administration in practicum subject, 4th year student nurses, preceptors

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพตั้งพันธกิจของวิทยาลัยที่ว่า “ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาลอย่างมีมาตรฐาน ระดับสากลและสามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของประเทศ” จึงได้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการบริหารการพยาบาลตามหลักสูตรแก่นักศึกษาพยาบาลศาสตร ชั้นปีที่ 4 รุ่น 17

การเรียนการสอนในรายวิชาการ ปฏิบัติการบริหารการพยาบาลนั้น การจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหา ความต่อเนื่อง และความสอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาการเรียนการสอนและวิธีการวัดและประเมินผลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ดังนั้นจึงควรมีการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ พัฒนา รายวิชาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งการประเมินนั้นมีวิธีการที่หลากหลาย วิธีที่คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาคือ CIPP Model ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ทราบถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและ

ข้อบกพร่องต่างๆอันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผลเนื้อหา ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (product) รายวิชา ภาควิชาปฏิบัติการ บริหารการพยาบาล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research design)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อการประเมินผลรายวิชาปฏิบัติการ บริหารการพยาบาลของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ตามแนวคิดของ CIPP model

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยและคณะได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 รุ่น 17 ที่ศึกษารายวิชา ปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาล ในปีการศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ รวมจำนวน 135 คน และอาจารย์ที่เลี้ยงที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย 11 แห่ง แห่งละ 5 คน จำนวน 55 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยและคณะได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด ดังนี้คือ

ชุดที่ 1 แบบประเมินผลรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปี การศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุตรดิตถ์ ตามแนวคิดของ CIPP model สำหรับนักศึกษาแบ่ง ออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ภูมิลำเนา และผลการเรียน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนรายวิชา การปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาล ตามแนวคิด CIPP model ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ส่วนคือ ด้านผู้สอน 11 ข้อ ด้านผู้เรียน 5 ข้อ ด้านเนื้อหา 5 ข้อ 4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ข้อ ด้านสิ่งสนับสนุน 3 ข้อ การวัด ประเมินผล 5 ข้อรวมคำถามทั้งสิ้น 34 ข้อ การตอบแบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิค เอร์ท (Likert Pating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ชุดที่ 2 แบบประเมินผลรายวิชาปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาลของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปี การศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุตรดิตถ์ ตามแนวคิดของ CIPP model สำหรับอาจารย์ที่ เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาขณะขึ้นฝึกวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเพื่อสำรวจข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ ๆ ได้แก่ อายุ เพศ ตำแหน่ง กลุ่มงาน วุฒิ การศึกษา จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ ๆ เกี่ยวกับรายวิชาปฏิบัติการบริหารการ พยาบาล ตามแนวคิดของ CIPP model ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การประเมินสภาพแวดล้อม ของวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล (Context) 6 ข้อ ส่วนที่ 2 การประเมินปัจจัยนำเข้ารายวิชาปฏิบัติการ บริหารการพยาบาล (Input) ได้มีการประเมินความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอน จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 3 การ ประเมินกระบวนการรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล (Process) ประเมินด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ ส่วนที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ของรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล

(Output) ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ความครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย และ 3) ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัดและประเมินผล ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ รวม 16 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยและคณะ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 17 ทราบ และ แจกแบบสอบถามให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 17 ภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล พร้อมกำหนดเวลาในการส่งแบบสอบถามคืน
- 3) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่แจกไป 135 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 135 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 135 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
- 4) สำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงได้ดำเนินการหนังสือส่งออกไปยังแหล่งฝึก ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามในแผนกผู้ป่วยที่ส่งนักศึกษาพยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 17 ฝึกปฏิบัติการวิชาการบริหารการพยาบาลจำนวน 11 แห่ง แห่งละ 5 คน แบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ 55 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 41 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.54 และมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 41 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.54 และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และในส่วนที่ไม่ได้คืนทางคณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามซ้ำและตามเก็บ พบว่าอาจารย์ที่เลี้ยงบางคนลาพักร้อน และบางคนขึ้นเวรไม่ตรงกัน จึงทำให้แบบสอบถามได้มาไม่ครบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ที่เลี้ยงเกี่ยวกับรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลตามแนวคิด CIPP model วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยการประเมินผลรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลของหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิตปี การศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี ตามแนวคิด CIPP Model ผู้วิจัยและคณะ อภิปรายผล ออกเป็น 2 ด้านดังนี้

ด้านนักศึกษา

1) ผลการประเมินระดับความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม(Context) พบว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตรุ่น 17 มีความคิดเห็น เกี่ยวกับสถานที่ฝึกปฏิบัติงานรายวิชาปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาลมีความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.13$) เนื่องจากสถานที่ในอาคารฝึกปฏิบัติงานคือ โรงพยาบาลอุตรธานีซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านอาจารย์ที่เลี้ยง และเป็นแหล่งฝึกที่มีระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพเหมาะสมแก่การฝึกปฏิบัติในรายวิชาซึ่งสอดคล้องกับการเก็บประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติคือ 1) ปฏิบัติงานในบทบาทตำแหน่งหัวหน้าเวรอย่างน้อยคนละ 2 ครั้ง 2) ปฏิบัติงานในบทบาทตำแหน่งหัวหน้าทีมอย่างน้อยคนละ 2 ครั้ง 3) ปฏิบัติงานในบทบาทสมาชิกทีมโดยให้การพยาบาลผู้ป่วยและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย 4) การดูแลผู้ป่วยประจำวันอย่างน้อยคนละ 10 ราย โดยไม่ซ้ำราย 5) Nursing Round 1 ครั้ง ต่อนักศึกษา 2 คน 6) บันทึกการเรียนรู้ประจำวัน 7) การเก็บทักษะการปฏิบัติงาน 8 ทักษะอย่างน้อยทักษะละ 1 ครั้ง 8) ประชุมวิชาการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน 9) ร่วมกิจกรรมวิชาการต่าง ๆ ที่ทางหอผู้ป่วย กำหนดให้จึงทำให้สถานที่ฝึกปฏิบัติงานรายวิชาปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาลมีความสำคัญ

2) ผลการประเมินระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้า(Input) พบว่าระดับความคิดเห็นที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ในการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีประโยชน์ต่อวิชาชีพพยาบาล($\bar{x}=4.50$) ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ปีการศึกษา 2554 คือปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงความเป็นมนุษย์ ยึดหลักจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการบริหาร เป็น

หัวหน้าทีมการพยาบาล และหัวหน้าเวรประจำหอผู้ป่วย แสดงวุฒิภาวะทางอารมณ์ได้เหมาะสม เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพ และสถาบัน และสอดคล้องวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เมื่อเรียนจบวิชานี้ นักศึกษาสามารถ 1) วางแผนมอบหมาย ประสานงาน นิเทศติดตามและประเมินผลการทำงานในบทบาทของหัวหน้าทีมและหัวหน้าเวรได้ 2) บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารการพยาบาลในสถานบริการสุขภาพที่เป็นแหล่งฝึกได้ 4) วิเคราะห์คุณภาพในการบริหารจัดการสถานบริการสุขภาพและบอกแนวทางการพัฒนาได้ 5) วิเคราะห์บทบาทตนเองต่อการมีส่วนร่วมในการบริการสุขภาพในระบบคุณภาพขององค์กรที่เป็นแหล่งฝึกได้ 6) ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทผู้บริหารการพยาบาล 7) แสดงวุฒิภาวะทางอารมณ์ได้เหมาะสมซึ่งทำให้การฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีประโยชน์ต่อวิชาชีพพยาบาล

3) การประเมินระดับความคิดเห็นด้านกระบวนการ(process) 4 ด้านพบว่า ด้านกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ในข้อกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีความน่าสนใจ($\bar{X}$ =3.94) สอดคล้องกับการประเมินผลการฝึกภาคปฏิบัติส่วนใหญ่ครูพี่เลี้ยงประจำหอผู้ป่วยจะเป็นผู้ดูแลนักศึกษาทำการประเมินความรู้ความสามารถ เจตคติ และทัศนคติ ในการปฏิบัติงานตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ ทำให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างการปฏิบัติงานจริงจากอาจารย์พี่เลี้ยงและจาก ข้อคิดเห็นของนักศึกษา พยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่น 17 ว่าการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้งานได้ดีและได้ปฏิบัติงานจริงทำให้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีความน่าสนใจ

ด้านผู้เรียน ความคิดเห็นที่มีเฉลี่ยสูงสุดคือ การที่นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่น 17 ได้ขึ้นฝึกปฏิบัติวิชานี้อย่างสม่ำเสมอ($\bar{X}$ =4.41) สอดคล้องกับกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ ซึ่งมีตารางเวรให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลา 2 สัปดาห์ และนักศึกษาต้องลงชื่อ เวลาขึ้น – ลงในการฝึกปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

ด้านผู้สอน นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่น 17 มีความคิดเห็นว่า อาจารย์พี่เลี้ยงตรวจงานและส่งคืนท่านตามกำหนดเวลา เป็นค่าเฉลี่ยที่สูงสุด($\bar{X}$ =4.13) เนื่องจากรายวิชาได้มีการวางแผนและ แจ้งให้อาจารย์พี่เลี้ยงทราบก่อนการเก็บประสบการณ์ ภายหลังปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละทักษะพยาบาลให้นำแบบบันทึกการเก็บประสบการณ์ให้อาจารย์พี่เลี้ยงประเมินพร้อมลงลายมือทันที จึงทำให้นักศึกษาได้รับการตรวจงานและส่งคืนตามกำหนดเวลา

สำหรับในด้านผลลัพธ์(Output) ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่น 17 คิดว่านักศึกษาได้ประโยชน์จากการขึ้นฝึกปฏิบัติรายวิชานี้ เป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด($\bar{X}$ =4.10) ซึ่งบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ของรายวิชา

ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง

1. การประเมินสภาพแวดล้อม(context)

ผู้วิจัยและคณะได้กำหนดประเด็นในการอภิปราย 2 ประเด็น คือ การประเมินความสำคัญของรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล และประเมินเอกสารประมวลรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยมีรายละเอียดดังนี้

ความสำคัญของวิชา จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 92.8 มีความคิดเห็นว่าวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลเป็นวิชาที่มีความสำคัญควรจัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชานี้ในหลักสูตรโดยให้เหตุผลว่า 1) นักศึกษาสามารถเรียนรู้การทำงานในสถานการณ์จริง และจะได้ประสบการณ์ในการทำงานรับผิดชอบในหน้าที่ 2) นักศึกษาสามารถเรียนรู้ระบบงานและการบริหารจัดการในการขึ้นเวร 3) ทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ William S. Siffin โดยกล่าวว่า "หากปราศจากองค์การบริหารแล้ว สังคมก็จะมี หากปราศจากสังคมแล้วมนุษย์ก็ไม่อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้"นอกจากนี้อาจารย์ยังได้เสนอให้มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลในหลักสูตรเพื่อเข้าใจลักษณะการทำงานไม่ใช่เฉพาะการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น ฝึกนักศึกษาได้ทำงานเป็นทีมให้นักศึกษาได้รู้จักทักษะในการปฏิบัติงานระบบงานและการบริหารจัดการในการขึ้นเวร การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการบริหารงาน เป็นการทำ

ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาวิชาชีพอีกทั้งยังเป็นวิชาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

รูปแบบการจัดการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 92.8 มีความคิดเห็นว่าการจัดให้รายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลเป็นวิชาบังคับโดยให้เหตุผลว่า 1) นักศึกษาทุกคนต้องผ่านการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลเพราะเมื่อจบออกมาทำงานนักศึกษาจะได้จัดการบริหารอย่างเป็นระบบได้ 2) การบริหารการพยาบาลเป็นวิชาที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพทางการพยาบาล ถ้าไม่สามารถบริหารจัดการได้ก็จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ 3) หลังจากจบการศึกษา นักศึกษาสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานโดยตรงและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับความหมายของ การบริหารการพยาบาล คือการดำเนินงานที่อาศัยความร่วมมือของบุคลากรทางการพยาบาลทุกระดับในการดูแลรักษาพยาบาล ผู้รับบริการโดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่ เช่น บุคลากร วัสดุ และเวชภัณฑ์รวมทั้งงบประมาณหรือเงินในการดำเนินงานอย่างประหยัดและคุ้มค่าเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ แก่ผู้รับบริการ ครอบครัว และชุมชน

การประเมินเอกสารประมวลรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล

ลักษณะวิชา อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 89.7 มีความเห็นว่าลักษณะวิชามีความชัดเจน ครอบคลุม และขอบเขตของวิชามีความเหมาะสม เนื่องจาก รายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล มีคู่มือการฝึกปฏิบัติสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ที่เลี้ยงและสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาคือ ปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ยึดหลักจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการบริหาร เป็นหัวหน้าทีมการพยาบาล และหัวหน้าเวรประจำหอผู้ป่วย แสดงวุฒิภาวะทางอารมณ์ได้เหมาะสม เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพ และสถาบัน ความเหมาะสมโดยการนำการบริหารทางการพยาบาลมาสู่การปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล คือควรจัดทีมให้มีทั้งหัวหน้าทีมและลูกทีมในแต่ละเวรเพื่อเรียนรู้การทำงานร่วมกัน ควรมีอาจารย์ขึ้นฝึกด้วยอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้งเพื่อมีการทบทวนตามหัวข้อการประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตามหัวข้อประเมินอย่างเต็มที่ สำหรับคู่มือการฝึกปฏิบัติมีความถูกต้องชัดเจน แต่การปฏิบัติจริง นักศึกษายังไม่สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์และปฏิบัติได้ไม่ตามวัตถุประสงค์ อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 72.5 มีความคิดเห็นว่าเป็นระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลที่กำหนดไว้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการฝึกปฏิบัติ

2. ผลการประเมินระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้า(Input)

อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 95 มีความเห็นว่า แหล่งฝึกนี้มีความสอดคล้องในการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล เพราะมีกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล คือ ควรมีหนังสือใหม่ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลในห้องสมุดที่วิทยาลัยฯ หรือแนะนำให้นักศึกษาเข้าห้องสมุดของโรงพยาบาลอุดรธานี ให้ความรู้เกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลที่นำเชื่อถือจากคอมพิวเตอร์และการคัดเลือกเอกสารเพื่อให้อ่านเอกสารที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้นักศึกษานำมาใช้ได้จริงและเหมาะสมกับหน่วยงานที่มาฝึกปฏิบัติ

3. ผลการประเมินระดับความคิดเห็นด้านกระบวนการ (Process)

อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.5 มีความคิดเห็นว่าการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชาและเนื้อหาวิชา

4. ผลการประเมินระดับความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ (Out put)

ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล พบว่ากลุ่มอาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.2 มีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลที่ระบุไว้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการบริหารการพยาบาล

ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัดและการประเมินผล พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 มีความคิดเห็นว่าการวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสมมีข้อเสนอแนะว่า ควรต้องมีการทำความเข้าใจกับแบบประเมินการให้คะแนนระหว่างอาจารย์ที่เลี้ยง นักศึกษาเพื่อให้การเก็บประสบการณ์มีความเหมาะสมกับแบบประเมินตามที่กำหนด และควรพิจารณาวัตถุประสงค์ให้มีความเหมาะสมที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้จริงและบางประเด็นควรชัดเจนและไม่ต้องละเอียดเกินไป

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. **ด้านบริหาร** จากผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติค่อนข้างน้อย ควร เพิ่มระยะเวลาในการฝึกงานอาจเป็น 1เดือนเพราะจะได้เห็นนักศึกษาผลที่เรียนมาจากปี 1-4 ได้อย่างชัดเจนและกล้าที่จะเข้าทำงานเป็นทีมเดียวกันกับที่พยาบาล จากภาระงานที่หอบผู้ปวยก็มากพออยู่แล้วทำให้อาจารย์ที่เลี้ยงไม่มีเวลาในการดูแลนักศึกษาควรจะมีอาจารย์ประจำกลุ่มขึ้นมาดูแลนักศึกษา

2. **ด้านบริการ** จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงเห็นว่าควรมีหนังสือเกี่ยวกับการบริหารทางการพยาบาล และให้นักศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่มีความทันสมัย ดังนั้นสื่อข้อมูลควรมีความเหมาะสมทันสมัยเพิ่มมากขึ้น

3. **ด้านวิชาการ** จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาไม่เข้าใจในแบบประเมิน และแบบประเมินมีเนื้อหากว้างมาก ควรจะมีการประชุมกันระหว่างพี่เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาและอาจารย์นิเทศหรืออาจารย์ประจำวิชา เกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อในแบบประเมินการฝึกปฏิบัติ และทำความเข้าใจให้ตรงกันและนำผล การวิจัยในครั้งนั้นมาปรับใช้เพื่อการพัฒนารายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลต่อไป

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกปฏิบัติตามแนวคิดCIPP model ในรายวิชาอื่น

2) การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ธนศ ขำเกิด. การประเมินทั้งระบบด้วย CIPP. ออนไลน์จาก (<http://gotoknow.org/blog/tanes/26106> ; สืบค้นวันที่ 24 มกราคม 2554)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี. (2552). **คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2552**. อุตรธานี :

สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

สมพิศ สุขแสน. CIPP Model : รูปแบบการประเมินผลโครงการ. ออนไลน์จาก

(<http://library.uru.ac.th/article/htmlfile/cipp.pdf> ; สืบค้นวันที่ 24 มกราคม 2554)

Mina D. Singh, **Evaluation Framework for Nursing Education Program :**

Application of the CIPP Model. International Journal of Nursing Education Scholarship.

Vol.1 (2004) : ISS. 1, Article 13.

Stufflebeam, Danial L. and other. (1977). 5th ed. **Education Evaluation and Decision Making.**

Illinois : F.E. Peacock Publishers Inc.